

Sant Felim - Festa Major
de Gulxols

El costum hi és : hom fa una Festa Major i la comença amb un pregó. De l'antic ^{vilatà de cada dia,} pregó que era un anunci de novetats a la població, i que anava ^{servit} de trompeta o timbal, hem passat al micròfon i a la peça més o menys oratòria. De fet, en el fons, el pregó continua essent un anunci de novetats al poble: la novetat de les festes. Us anuncio, doncs, que estem iniciant els actes de la Festa Major.

Amb quins drets, sóc ara ací fent aquest anunci ? Considerant - ho bé, i després d'uns anys de tradició establerta en pregons de Festa Major diversos i en poblacions de molt diferent tirat, hom arriba a poder analitzar el tipus de circumstància que envolta la tria del pregoner: hi ha ciutats que escullen com a pregoner una persona molt destacada en la política, l'economia o el món acadèmic, la qual ^{persona} molts cops no té relació amb aquella ciutat: una variant fóra ^{aquell} "nom famós" en el món de l'espec-

tacle, un cantant, un locutor o presentador, director de cinema..
o bé. encara, algú que, més modest en títols, està vinculat a
la població, n'és fill o hi té lligams pregons.

Per parlar a una ciutat i de la ciutat cal tenir-hi aquests pregons lli-
gams que al.ludia: lligams que només pot donar una vivència continuada,
i per què no dir-ho, una voluntat de vinculació.

És el meu cas : si d'alguna altra població s'hagués tractat,
m'hi hauria pensat, a acceptar el convit que em féu l'Ajuntament.
En el cas de Sant Feliu, no calia ni considerar-ne els possibles
contres: per a mi tot eren pros.

Han passat anys des que vaig deixar aquest garbí, molts anys,
però la mva família mai no es perd, les possibles visites a Sant
Feliu durant l'any. També fóra de considerar el fet que tothom
que ha viscut en un indret li conserva voluntat i hi conrea afectes
amistosos: en el meu cas aquests afectes depassen allò que en
diríem tracte per endinsar-se en vivències profundes. Aquí vaig
plantar arbres, aquí vaig escriure llibres i aquí va nèixer el
meu fill, tres condicions que la saviesa antiga esculpia en el
fris de les amors profundes.

I diria que un element valuós s'afegeix a aquests tres : aquí vaig fer de professor un bon plec d'anys, i conservo encara les grogues fotografies de d'aquella activitat meva, i del comiat que em feren els meus alumnes quan deixava Sant Feliu. ^{Per a} Les generacions més joves tot això és història antiga, però estic cert que entre el públic avui s'hi troben no pocs dels meus *tan* pacients alumnes d'aleshores. Són, com els amics fets en presències altres que les docent, testimonis vius dels lligams personals amb la ciutat que evocava suara.

Voldria , doncs, que fos la via de l'amor i no la dels mèrits professionals , la que aconduís i justificués si calia la meva presència en un acte de tanta responsabilitat. Perquè, si bé l'acceptació per part meva fou immediata, no se m' *fonien* una seguida d'aprensions, lleugeres però insistents. Què diria i com ho diria ? De què haig de parlar en un Sant Feliu que per a mi és abocat al

futur, més que no inscrit en el marc del passat ? No perdo de vista el fet de la joventut indiscutible de la ciutat, i m'esforço a esborrar del meu magí les connotacions de tradicionalitat i d'estatisme que em podrien sotjar: Sant Feliu, i és la primera afirmació que geso fer, se m'apareix com una ciutat jove, bellugosa, tibant de vegades i tot. En què rau aquesta sensació de vitalitat no sabria dir-ho, tot i que endevino que és producte del creixement en serveis i en planters : quinxalla, nou vinguts, instal·lacions.

I és interessant, pel cap baix, aquesta apreciació de qui ve de fora, perquè ens ajuda a veure el cantó fosc de la lluna, allò que des de dins de la gàbia d'or no es veu bé : el ciutadà, arriba a pensar que les coses no arrien, que la ciutat no es mou, que les solucions no arriben a consolidar-se : tal vegada oblida que és condició de la vida a les ciutats aquest aire de marxa constant i d'incomplació. Una ciutat sempre s'està fent, amb llums i ombres, amb rialles i ploralles. Una ciutat, jo diria que està més immersida en el temps que no en l'espai. No és tant el Passeig de Mar, el Parc de les Eres, Sant Elm, Vilartagues o el Port, el freu i el camí de Pedralta ^{o el Monestir} com l'alba de cada dia i la incertesa del cap-al-tard.

~~A partir d'ara barrejaré les sugereixions extremes del vostre, del meu Sant Feliu, amb fragments d'altres presons de Festa Major no nunciats anteriorment, tanmateix, també aquí.~~

Tot això és l'entrada al tema. El tema de la Festa Major. I fixem-nos com amb aquest terme volem significar una presència massiva, una realitat social i una tradició. Les festes d'una població són com el reconeixement de la seva personalitat, una resposta a la llista passada per l'univers.

On ets, poble? Sóc aquí, faig la meua festa, no ho veieu?

Es clar que ho veiem. Ningú no pot negar el comú denominador de la Festa Major. Ja poden desfigurar-se'n alguns perfils, queda aquella voluntat col·lectiva de retrobar-se en el marc de la Festa, d'estrenar coses, de fer-la o fè-la, com deien els castissos ~~de~~ ganxons de l'antigor. És clar que ho veiem, que és Festa Major. La primera cosa que ens evoca és el reconeixement de fenòmens sensitius, vinculats a la vista, l'oïda i l'olfacte.

I això és degut al fet que la Festa Major es desvetlla en nosaltres, sempre com sortint d'un són ric, el són dels infants. Quan som petits les sensacions són grosses, enormes, abassegadores: ~~la oïda, els co-~~

~~l'olor, el soroll~~ aiguabarreig d'impactes sensitius, *tot resumit*

en un poder de convocatòria cordial. ~~Un poder que no té~~
~~avui, en els moments que tota població celebra les seves pròpies~~
~~festes amb pretensions d'uniformisme, circuits de shows, com~~
~~se'n diuen ara, i faranalles estrangeritzants. Com podem preten-~~
~~dre que sigui autèntica una festa que no manté una tradició~~
~~nasada del si del propi poble, i que sembla tallada pel mateix~~
~~patró arcaic? Les orelletes i els bunyols autèntics de cada poble~~
~~donen el to de la Festa Major. Fins i tot enyoràvem la pols que~~
~~puja de les sabates el dia que la Festa Major fos tota celebrada~~
~~davant del cement.~~ Perquè no és Festa Major si no s'identifica
sensitivament. Hi ha uns sorolls, unes olors, fins i tot uns tufs
que són propis de la Festa Major: hi ha l'oli mal cremat i apro-
fitat de les xurreries, hi ha una certa olor metàl·lica dels aparells
de les firetes, entre escalfat pel fregadís i empeguntat de greix,
i hi ha una passada de caramel en l'aire de la tarda, i una mescla
de llamins calents i de llamins freds, i una mica de flaire de rosa
i un cert regust de fusta fatigada.

Les firetes tenen, encara avui, que són tan electròniques, un
encís circenc, de cosa que és i no serà demà, d'alegria que passa
i d'illusió tremolosa i fallible. Les firetes tenen uns homes que
se'n cuiden, que, si els mirem bé, semblen atletes resignats a

quedar sempre segons, però que alguna cosa de poeta deuen tenir quan dediquen la seva vida a entretenir la quitxalla. I com esperen els menuts que s'alci el faldillam que tanca cavallets, tren i carretel.les !

Ens continuen agradant a tots, confesseu-ho, les firetes senzilles, els simples cavallets, les muntanyes russes, la gran roda, més que no els complicats atuels espacials que modernament s'hi han introduït. Serviu nos més eixos i engranatges de cadena que no hidràuliques complicades, més trot que no desfermada velocitat, més cartó que no acer. Què hi ha de comparable als espillets i als ninots campaners que adornen l'arbre central dels cavallets clàssics?

Aquesta era la imatge infantil, després de tot, de la Festa Major, una imatge exterioritzada, dinàmica i canviant, acolorida i sotraguejada de sorolls i d'olor i de llums, una imatge servida. Tanmateix, hi devia haver una altra imatge de la Festa Major, la imatge dels adults, possiblement feta d'una servitud també als infants, car hi ha un retorn a la infantesa en les apreciacions sobre la Festa Major: només ens podem enfrontar a la Festa Major, quan som grans, com si petits fossim: cal, doncs, pensar

que la Festa Major no ens serveix exclusivament, sinó que hem de servir-la, i hem de servir, al seu través, les il·lusions, la realitat il·lusionada, dels infants, del poble fet infant: és aquí que rau la servitud elegant i noble de la nostra actitud davant la Festa Major: *servir, servir-nos com a ciutadans.*

~~Això no ho sabíem, de moment. ho hem imaginat més tard. I hem arribat a la conclusió que devia ser així, tot i que ara, amb les dades que ens forneixen les generacions infantils i adolescents, la dinàmica sigui diferent, car les iniciatives, avui dia apareixen més repartides, i també la dispersió és major.~~

Cap on caminen les nostres ciutats? Què diuen els sociòlegs i els arquitectes urbanistes, i els periodistes especialitzats, i els teòlegs, i els moralistes, i, en definitiva, els polítics? La ciutat és quelcom tan lligat al procés històric, que de vegades tendim a col·locar-la en un fris, com si fos la representació d'una alegoria. Exactament, això: hem fet de la ciutat l'alegoria de la civilització. Civilització és un mot que ve de *cives*, ciutat, com urbanisme vé d'*urbs*, i política vé de *polis*. És a dir, una vegada més ens trobem dins el Neolític, la ciutat, de la qual no hem sortit, mentre tots els científics i els prospectistes ens diuen...

que la ciutat fou una conseqüència de la tribu. Res més que això. Un territori que calgué acotar, defensar, i delimitar. Muralles al començament, torres, bastions. Quan les guerres deixaren de ser setges i més setges amb batalles intercalades, les ciutats rebentaren les muralles, i escamparen la gent en els ravals. Però aquest fou un fenomen molt recent, tant recent que els de la meva generació hem conegut gent que havia vist tancar els portals de les poblacions, a la caiguda de la tarda. Així, doncs, la ciutat tancada determinà la llarga història de la humanitat. Dins de la ciutat hi era tot: la indústria, el comerç, la política, i fins i tot una part del món agrari, amb els vergers i els corrals.

En un món tancat es van desenrotllar unes formes de convivència política, uns hàbits socials i uns tics d'acceptació i refús de les diverses comunitats que vivien dins la ciutat, ja no tan homogèniament tribu com a la prehistòria i la història antiga. Hebreus, forasters o metecs, sarraïns, havien de conviure a les ciutats mediterrànies, amb els cristians vells, ~~en les ciutats mediterrànies s'hi sumava una població flotant que cercava avui col·lectiva una mica llan cohesió.~~

Però la tribu persistia, malgrat tot, formava el nucli humà base de la ciutat; de totes les ciutats. Passa com amb els grups nacionals, que se senten units i rectes propietaris d'aquella terra primera. I això explica tant els nacionalismes com els localismes exacerbats a nivell urbà. Un ciutadà d'arrel es considera, ell, el primigeni representant de la seva ciutat: L'evolució dels temps, les constants aportacions d'altres elements humans, matrimonis, immigracions laborals, tècniques i post-bèliques, etc., han permès un enriquiment del gènere humà de la ciutat, però malgrat tot, els primitius, els descendents dels més antics pobladors, es consideren els, ~~els~~ autèntics, ~~els~~ primers representants d'aquella ciutat.

Però, avui, el moviment de la població humana, el ritme de desplaçament i la dinàmica d'assentaments i de producció s'ha fet tan magmàtica i imprevisible que ens trobem amb espais de vint anys que han transformat l'hàbitat d'una àrea: massives immigracions, industrialització accelerada, posta en conreu de grans extensions, ampliacions de ports i elements de rera-port —el cas de Tarragona— menen a situacions que escapen a tota mena de possibilitat rítmica d'acompanyament direccional. Igual-

ment, les més enormes ciutats han vist un envelliment indeturable del seu centre —el cas de Nova York o de Xicago— i el des-

dar-se. La ciutadania només pot ser una :el model és el que alguns discuteixen, segons tinguin criteris de territorialitat o criteris de simple suma d'individualitats.

La llarga tradició dels estudiosos de l'arqueologia a la comarca ens ha ofert troballes magnífiques que parlen de l'antiguitat de la ciutat (i no voldria oblidar l'exquisidesa d'algunes llegendes, sense les quals el quadre no fóra complet); tanmateix considerem la rapidesa amb què un petit grupat d'anys pot transformar una ciutat, pot orientar-la vers horitzons socials, econòmics diferents dels admesos i encarrerar-la per una vía històrica nova: en poques dècades el signe de la ciutat canvià, i aquest canvi el van

viure tres generacions : el cas més ^{alhora} ^{esclatant} és la transformació del signe del treball, que ha passat d'industrial a serveis d'una manera radical, transformació que obeeïa fonamentalment a l'orientació exògena tant com a la necessitat endògena de canvi : no diré que fos únicament una qüestió econòmica que féu girar l'agulla de la brúixola guixolenc, la tan repetida crisi del suro, crisi que remenava la cua des ~~de tant temps~~ del final de la primera guerra europea, sinó la pressió produïda pel turisme, les onades successives del qual, tímides al començament, palesaren ràpidament que convenia un canvi d'infraestructures, canvi que començava per una nova concepció del sòl : mentre al turisme ^{el movia} ~~el movia~~ la presència d'un sol a dalt, al guixolenc el neguitejava l'altre sòl, el sòl urbà, que apareixia al començament com un ~~miraculós~~ paradisiac riu d'or.

Els de la meva generació, que érem joves en els anys que ^{jo vaig} viure a Sant Feliu, vam ^{treballar} encara dins la indústria del suro, estàvem acostumats a les paques, la bullida, el clor, les llesques, els recetes i els ^{pelegrí} ~~pelegrí~~ untuts, les pelilles, els ~~anuncis~~ i els caps nets, quasi cada ^{dia veiem} ~~dia~~ vaixells mercants descarregant suro

extremeny i portugués al moll. Sant Feliu era la ciutat del suro,
que feia taps, que feia objectes artesans i que feia llibres en su-
ro : grans fàbriques, velles i fosques, alternaven amb treballs ca-
solans, majorment de tria, ^{i cap-net} efectuats a les entrades amb vidriera,
tan típiques de les cases menestrals dels nostres carrers : d'aques-
tes cases se'n conserven encara moltes , les que no han estat trans-
formades en centres de servei hostaler o de restauració : aquelles

cases de mobiliari senzill, que feien olor d'anxova i bugada, amb
un petit verger al darrere, on hortènsies, geranis, lliris, llimoners
i generibus convivien amb gats de lenta passa i mirada ^{en} adormiscada.
Però ja en els anys cinquantes aquella pressió exterior de què
parlava es deixava sentir, afectava els ganxons : qui tenia intere-
ssos en el suro els temia també en la construcció d'habitatges, qui
a l'hora d'invertir en el suro no ho feia -en realitat mai no ho
hauria fet - en canvi entrava a formar societat amb algú que
pensava aixecar un hotel. Les barques ja no solament servien per

calar l'art o llançar el curricà .,sinó que ,a l'empara del desordre reglamentari dels inicis, passejaven també turistes.Uns turistes deliciosos, que es barrejaven amb la gent del poble, que es preniem cremats a can Seix, que se sorprenien que un conyac fos cosa pràcticament regalada. Mentre, creixia l'afluència estiuenca de visitants, no tan sols de dellà de les fronteres, sinó de dins, perquè ja hi havia cotxes particulars. Sant Feliu va veure també la transformació del transport : la Sarfa va perdre l'exclusiva, el tren entrà en l'agonia ,i tot de 600 i 1400^{i 2 CV} envaïren els Empordans: deixeu-me,,però,recordar,l'antecedent d'aquest venerables vehicles,i evocar el biscuter d'un home que va viure nerviosament tot aquest daltabaix del canvi : l'Enric Descayre, possiblement un indicador de tot el que anava canviant a Sant Feliu .

Canviant : alguns establiments modificaren el seu aspecte,però continuaren essent aquella bugaderia, aquella dolceria, aquells moblistes. D'altres canviaren de lloc, i això desorientava un xic, perquè ens havíem acostumat a veure de sempre aquella rellotgeria o betes-i-fils en aquell concret indret,i ara s'havia traslladat un

poquet més enllà i s'havia venut el local primitiu a un nou negoci.
D'altres canviaren d'ocupació, i qui abans ^{oferia} ceràmica tenia
ara una ^{camiseria} o ^{venia} articles de pell o gestionava lloguers
de pisos, els quals, dit sigui de pas, canviaren també de nom, i
ara se'n deien apartaments. Els bars es rebatejaren cafeteries,
i desaparegueren les rieres de llevant o del portalet i de ~~fronda~~
ponent. Sant Elm s'esquitxava de parets i teulades, i les carreteres
de Palamós i de Girona semblaven més denses en cases i s'hi obrien
botigues : s'iniciava la gran expansió vers el nord, Vilartagues
~~un dia ens ballarem a~~ ^{amunt}, com si ens volguéssim sol-
dar amb Santa Cristina.

Gent que havia anat vestida de ^{fàbrica} vestia ara amb ro-
ba de despatx, i algun jove ben plantat clvava mirades llatines
a les estrangeres de cama llarga i costums de tres erre. Hi havia
quelcom que no canviava gaire : l'Ancora, i aquest és un fenomen
digne d'estudiar dins la sociologia de la premsa . Potser és un se-
nyal que , en el fons, Sant Feliu resisteix tota mena de canvis.

I els resistirà . Jo diria que el temps opera en les cases, en les coses i en les persones, un canvi cap al retorn, a la recuperació formal i potser conceptual; i el nét, que no s'assembla de res al seu avi, quan es fa gran s'hi comença a assemblar, i fins parla com no havia parlat mai, amb el deix i les pauses que feia el seu avi. Quan les cases que ara es renovellen -no dic les noves de trinca - arribin a tenir un gruix d'anys, es tornaran a assemblar a les velles cases del Sant Feliu de la Costa Brava, aquella Vila del Vuit-cents que buscava, furgant en el temps, Gaziell. Així, doncs, la virtut d'aquestes ciutats que semblen, de moment, haver sofert un daltabaix de canvis, és la de recuperar-se, de retrobar-se i reconèixer-se.

Per sort. Res no hi ha de més trist en la convivència urbana que la *glacial* inexistència de motius per ésser des del propi fons. Sabeu què costa que una ciutat ~~nomada amb nomina~~ arribi a ser quelcom estimat ? Costa, *sempre* segles.

Enguany és any de mil.lenis. Tenim el goig de ser mil.lenaris ~~en~~ en el conjunt del país, però aquí en concret aneu a saber: de-

~~mantenint~~... vem doblar aquesta xifra. Per sort, a les celebracions podem aportar el conjunt de la Porta Ferrada, que és mil.lenari de debò.

La dinàmica moderna, actual, ens imposa una transformació proteica de les activitats productives i de relació. He dit abans que els serveis -i afegiria, les actuals variables post-industrials - han desfigurat l'antiga empenta industrial de Sant Feliu. El comerç hi ha tingut creixement, impulsat pels turisme bàsicament, car no posseïm l'estructura geosocial que ens permeti, per exemple, aplegar gent en mercats. El mercat de Sant Feliu, dels diumenges, és per a la població ^{pròpia}. I el comerç en general és una diversificada acció a la menuda. Tanmateix, allò que li bestreu la condició marinera i cul-de-sac, i les tradicionals males comunicacions, li ho compensa la gran afluència de visitants, no només estrangers, sinó del país. Fins a quin punt l'oferta que la ciutat fa és prou ben orientada i rendible és cosa que els economistes han de dir perquè s'ho ben aprenguin els polítics.

Però la ciutat són la gent, primer que tot. La bona gent, aquella pasta humana que aixeca la porta de l'establiment cada

matí, llegeix el diari, juga als esports del dia, treu el gos a passejar, compra un parell de verats o una orada quan n'és el temps, i anxoves per salar, estudia i fa vaga, remuga del malen-tranyat d'Hisenda i parla amb el veí o la veïna de la ració de reuma que toca a cadascú. I aquesta gent continua essent la mateixa i ha anat integrant en aquesta manera de fer els qui han vingut a viure a la ciutat des de terres molt llunyanes, tan radiants i belles com aquesta, però amb una estructura de convivència malauradament diferent i més avara de possibilitats de guanyar-se el tiberi. A mi em sembla que de mica en mica la força arrelada de supervivència de la pròpia ciutat engoleix i transforma la immigració. Tal vegada el ciutadà no ha fet prou per la seva part per afavorir i fer atractiva i digestiva aquesta integració; malament iríem si els qui, vivint aquí, ~~immigrats~~ no conviuen, continuessin en aquesta tesitura; i és per això que em fa l'efecte, a reserva de possibles errors de part meva - que els esforços d'aplegament i difusió cultural que avui es duen a terme a Sant Feliu seran un atot decisiu per a aconseguir una homogenització

de la població ganxona. El monumental conjunt de Polisportiu, teatre i centre cultural del Monestir, que de moment sobta quasi com una empresa excessiva per a Sant Feliu (i no dubto que les oposicions en faran una afinada crítica) és quelcom que no té comparació avui en cap ciutat del país. Ras i curt, em fa l'efecte que estem en un punt dolç i que la tasca lúdica, espectacular i mostrativa que s'hi ha de produir ha d'anar acompanyada d'una orientació didàctica, de forma que tant com d'aparador enfora siguin obrador endins, educadors de la ciutadania, tota sense exclusions. I en aquest aspecte, i tal volta descobrint Mediterranis imprudentment, ^{diré que} les escoles i els instituts han de tenir un contacte constant amb tot el que aquesta tríada magna albergui. Els grans centres culturals del món avui, són tot el contrari de llocs inerts, magatzems d'art o de llibres o de freds espectacles: són autèntics tallers on tot es renova, on . . . cents i cents de propostes criden l'atenció del jovent escolaritzat. Això pot fer-ho Sant Feliu, si s'enceta una política -he dit política i per tant el regiment de la ciutat hi està globalment compromès,

sigui quina sigui la bandera concreta política de la majoria en un moment donat. Les ciutats, i fins els territoris, que han confiat que una afluència de diner o un augment del comerç contribuirien a crear una societat compacta, s'han errat. El diner no produeix altre que, a banda el benestar general, sempre desitjable, una gran dispersió, enemiga natural de la cohesió que demanem. Si una comunitat ha d'autoidentificar-se ho ha de fer pels signes culturals. En aquest adjectiu hi incloc tot el que sigui reflex de la creativitat, des de la gastronomia fins a l'erudició, la música o la decoració d'aparadors, la promoció de la història o els congressos d'exalçació dels col·lectius més diversos. I em sembla que aleshores té sempre un punt de referència elevat, dignificant, generós, educatiu.

Un dels perills comprovats en les ciutats molt plenes de serveis, adonades al turisme, és el de fer sempre coses pensant en la seva projec-

ció exterior ; grans congressos, o festivals , posem, amb el risc d'oblidar actuacions concretament encaminades a la cohesió interior i a la formació dels seus habitants : és un risc que cal, de totes maneres, obviar. Per això parlava de la, a parer meu, imprescindible vinculació del jovent estudiós i en procés de formació, a la projecció dels grans complexos culturals en marxa.

Regir una ciutat és educar-la, tant com abocar-hi serveis o recaptar-ne fons per als dits serveis. Una ciutat és un cos delicat, que necessita tanta de cura com un malalt. Una ciutat sempre és un convalescent que es recupera, ni que sigui del desgast de la seva pròpia respiració.

I en la mesura que aquest abstracte és delicat, està creixent i enfortint-se, cadascun dels seus membres sofreix idèntic. procés . Per tant, tothom es refà, tothom ha de posar la màxima cura a millorar-se.

I això es fa tenint i operant una consciència de comunitat, i , ultra mirar pel propi rebost i el propi enaltiment, contribuir al que des d'antic se n'ha dit el bé comú.

Un il.lustre gironí del segle XIV , Francesc Eiximenis, en el seu tractadet Regiment de la Cosa Pública ho diu prou clarament :

Si algú vol guanyar preu ^{nom} i fama ho hi ha cosa al món amb
què abans ho pugui atènyer com si fa grans obres per la
cosa pública. Per tant, ni ~~quanssement~~ que fer res
de bé per esguard de fama o de guanyar gran nom entre les
gent sigui vanitat i gran follia, ~~maingant~~ això emperò
palesa com és de virtuós treballar per la cosa pública.
Car aital treball no solament satisfà l'espíritual ans
encara al temporal ni és veritat que en tot cas sigui
vanitat i pecat voler gran nom i fama.

La ciutat antiga era un àmbit on tothom es coneixia, una mena
de gran família, on la gent s'ajudaven els uns i als altres o es fe-
ien la traveta amb esperit familiar. Això, que s'ha anat perdent, bé

que no del tot, cal recuperar-ho, fins i tot amb el color que donen, enmig
dels gestos d'ajut, alguna tercerilla d'enveja o maledicència bonhomiosa.

Fixem-nos que, per mor de l'uniformisme i la productivitat i l'eficàcia hem deixat de donar importància a la dosi de pintoresquisme que abans pintava els nostres carrers: les figures pintoresques han desaparegut en quatre dies. Recuperar, encara que fos per a una passada, la imatge d'es Feix d'Herba, d'en Vadepart o d'en Teni, de tants tipus que donaven sal a l'aire que s'arrossegava per les parets, seria bona medecina, i ens faria retrobar ~~ens donaria un moment de temps i una~~ una aroma necessària per enfrontar el futur.

I deixeu-me fer un suggeriment : ni que fos per aquella funció didàctica al.ludida abans, fóra bo que ~~amb~~ cada any, per la Festa Major, ressuscitéssim alguna de les antigues atraccions festives d'antany, una passada -ni que fos fora de temps - una moixiganga, els balls de carrers, les cucanyes i -miracle - els quatre envelats car a Sant Feliu n'hi arribà a haver quatre segons ens certifica Gaziel : el dels Senyors, els dels Nois (Quina bella paraula, diu Gaziel) el de La Gorga i el de l'Anxova. O sigui, senyors, ^{obrers}, comerciants i gent de mar.

Es doncs, per la síntesi entre història i desenvolupament actual, entre tradició i veles desplegadas cap al futur, que els pobles assegurin la passa positiva. Dins les Festes Majors caldria recuperar molta litúrgia que les caracteritzà. ~~Es mantindrà la litúrgia, per exemple, que~~ I quan dic litúrgia no vull significar ^{només} la religiosa, encara que si es recuperava no faria altre que inserir-se altre cop en un espai que li fou propi. Però, alhora, potenciar, impulsar i enfortir tota manifestació comunitària, que aplegui la gent i, sobretot, la manifestació comunitària nascuda del propi sí de la població: una exposició muntada pels infants de la vila és més enriquidora que no un espectacle vingut de fora. Ben cert que convéneren el que en diríem números visitants, però, sobretot, allò que enforteix la Festa és tot el que es fa des de dins de la població.

Vosaltres, gent de marina, poc sabeu què és viure terra endins, tothora abocat a un ^{sol} paisatge, tan estimat com repetit. Vosaltres, però, teniu ^{canviants} els horitzons: el cel, la terra, la mar. El temps, a les ciutats

marineres, és diferent. Sant Feliu s'aboca a mar, però no sobtadament, sinó pranent-se un repòs de primer, escampada pels carrers paral·lels a la costa, Rutlla, Verdaguer, Major, Hospital, i tots els carrerons del nucli vell que envoltava l'antic Sant Joan. El Sant Feliu que davalla per Eres, Algavira, Creu, Penitència, s'ha aturat un xic i amb passa ara lenta s'acosta a la mar i fita els ulls, admirats sempre, en aquella síntesi de temps i espai. Ho deia un admirador sincer de Sant Feliu,

Dansa

Octavi Saltor, en el seu volum Port Salvi :

El temps és un passat sense retorn
que transmuda els records en melangia.

Tu, però, mar, retornes cada dia.

Cada onada revé, mil cops al jorn.

I aquesta és la gràcia del viure, que tot hi torna, com la mar. D'una o altra manera, tot és un retorn, una nova vivència sobre bases antigues, un hola i un adéu barrejats . Així cada any retorna la Festa Major, i hem de servir-la amb el doble esperit festiu i reflexiu que he provat d'evocar en aquest mots que pacientment, heu escoltat.

De què us remercio. Com remercio al Consistori, i al seu davant el meu vell amic l'Alcalde, l'oportunitat d'haver visitat una vegada més , en tot el seu assortiment de sal i música i brogit humà, el meu Sant Feliu i els meus fidelment estimats ganxons.

Mes, no era només la comunicació de veí a veí allò que feia molt coherent la vida a les nostres ciutats, posem petites, de fa cinquanta anys, sinó el fet de la transformació de l'element humà tan parsimoniosa; ho era tant, de parsimoniosa, que quan començaren a tenir gruix les masses immigratòries, sempre els nous vinguts eren assimilats amb temps i calma, amb delectança, gairebé. Arribaven, als anys quarantes i cinquantes, en unes dotzenes, a temporades. Escampats pels barris diversos -però aviat, això sí, formant-ne malauradament d'exclusius, s'anaven introduint en la vida de la ciutat: constituïen la llavor de la diversitat, l'espurna que, ja aleshores, en realitat dividia la ciutadania. Aquesta divisió convé que cessi, a la llarga la ciutadania ha de tornar a sol-

poblament d'aquest centre, ocupat més tard per pàries o gent de molt escasses possibilitats laborals. La ciutat s'ha anat distribuint en cinturons —comercial residencial, industrial— i només algunes ciutats nòrdiques continuen tenint més o menys harmònicament integrats els elements.

Vull dir amb això que els temps han transformat la ciutat identificable en una sèrie de macròpolis o conurbacions en el cas de les ciutats més grans: i en una temptativa similar en el cas de les petites. Modernament, la ciutat mediterrània ha estès, com ferien abans les ciutats nòrdiques, la seva àrea en *suburbia* —que no vol dir suburbis, sinó zones residencials, a mig camí del camp, en *bungalows* o xalets—

un xic perillosa ✓

indicació clara de la tendència a la privacitat que domina l'home tan bon punt ha aconseguit un determinat nivell social i una independència econòmica. Les ciutats d'avui, com més grans són, més presenten aquest ~~fan~~ tret de l'habitatge unifamiliar escampat entorn.

La ciutat de les campanes de les esglésies i dels autèntics pregoners —no com els d'ara, que parlem davant un micròfon, sinó els d'abans, que bufaven o percuïen el tambor per les cantonades— s'ha acabat. I s'ha acabat amb ella aquella immediata comunicació, de pregoner a veí, de veïna a veïna.